

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

XIV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРІОРИТЕТНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ НАУКИ І ОСВІТИ

29-30 січня 2025 року

Гала Лілія Олексіївна
доктор фармацевтичних наук, професор
кафедри організації та економіки фармації
Юречко Анастасія Юрївна
здобувач вищої освіти, 5 курс

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА СТАН УТИЛІЗАЦІЇ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ВІДХОДІВ В АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Щорічно у світі збільшується обсяг споживання лікарських засобів (ЛЗ) та продуктів їх метаболізму, що призводить до забруднення навколишнього природного середовища. Тому важливою є безпечна утилізація фармацевтичних відходів, оскільки їх накопичення та неправильне знищення чинять негативний вплив на здоров'я людини та стан довкілля. За даними літератури, у питній воді, ґрунті, стічних водах виявлено понад 700 різних активних фармацевтичних інгредієнтів. Дотримання суворих екологічних норм нині розглядається як одна з умов доступу на фармацевтичний ринок Європейського Союзу.

Мета роботи полягає в дослідженні підходів до утилізації фармацевтичних відходів в Україні та ролі аптек у цьому процесі.

Аналіз законодавчих та нормативно-правових документів щодо управління відходами в Україні свідчить, що медичні та фармацевтичні відходи належать до категорії небезпечних. Законом України «Про управління відходами» (2022 р.) розпочато трансформування системи управління небезпечними відходами до європейських правил, що суттєво підвищило вимоги до учасників ринку. Встановлено, що Перелік чинних ліцензіатів для провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами на сьогодні включає 12 суб'єктів, що мають право на діяльність з управління групою фармацевтичних відходів [1, 2].

За результатами анкетування фахівців аптечних закладів встановлено, що лише 41,7% респондентів у змозі назвати номер наказу, що регламентує Правила проведення утилізації та знищення ЛЗ (наказ МОЗ України від 24.04.2015 р. № 242) [3]. Тільки 20,8% респондентів наголошують на наявності в аптечній мережі договору з компанією, що має ліцензію на знищення небезпечних відходів, а 29,2% фахівців підтверджують, що практикують методи знищення ЛЗ, які не відповідають сучасним принципам «зеленої фармації». 66,7% респондентів зазначають, що вони несуть фінансові витрати на покриття збитків за протерміновані ЛЗ. Серед необхідних заходів для запровадження в нашій країні принципів належного поводження з фармацевтичними відходами респонденти виділяють наступні: запровадження механізму збору просрочених препаратів від населення (75,0% опитаних), підвищення обізнаності населення щодо безпеки фармацевтичних відходів (62,5%), активна участь аптеки у зборі протермінованих ліків від населення та підвищення відповідальності керівництва аптечного закладу (по 50,0%).

Проте є і позитивний приклад. З 1 листопада 2023 р. стартувала програма «Ліки утилізуй – планету рятуй» – спільний пілотний проєкт фармацевтичної компанії «Фармак» та мережі «Аптека Доброго Дня» (30 аптек), за допомогою якого жителі столиці мають можливість здати протерміновані ЛЗ для знищення. Усі зібрані препарати безпечно утилізуються шляхом спеціалізованого високотемпературного спалювання, яке забезпечує уповноважена ліцензована підрядна організація.

Таким чином, невідкладним завданням держави на сьогодні є створення та забезпечення ефективного функціонування загальнонаціональної системи запобігання утворенню, збирання, переробки й утилізації відходів, їх знешкодження і екологічно безпечного видалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про управління відходами: Закон України від 20.06.2022 р. № 2320-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>
2. Екосистема. Реєстр ліцензіатів з управління небезпечними відходами. URL: <https://eco.gov.ua/>
3. Про затвердження Правил утилізації та знищення лікарських засобів: наказ МОЗ України від 24.04.2015 р. № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0550-15#Text>